

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات

بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره بالینی»

ویژه دوره های کارآموزی / کارورزی

اطلاعات درس:

عنوان دوره کارآموزی/ کارورزی: کارآموزی در عرصه زایمان طبیعی و غیر طبیعی

نام بیمارستان/ مرکز بالینی: بیمارستان اکبر آبادی

نام بخش/ گروه: بلوک زایمان

مسئول آموزش: سیده بتول حسن پور ازغدی

طول دوره: ۱۰ روز

نکته: ضروری است هر یک از بخش های بالینی دوره پزشکی عمومی طرح دوره مربوط به برنامه آموزشی مصوب را با توجه به توانمندی های حاصل از گذراندن دوره کارآموزی/ کارورزی در طرح دوره بیان نماید.

اطلاعات مدرسین دوره:

اعضاء هیات علمی مدرس در دوره: سیده بتول حسن پور ازغدی

اطلاعات تماس مسئول آموزش دوره: ۰۹۱۵۵۰۳۱۹۲۸

محل کار: بیمارستان اکبر آبادی

نشانی پست الکترونیک: hasanpoorbatool@yahoo.com

توصیف کلی درس

- ✓ در طول این کارآموزی، دانشجو توانایی اداره و انجام زایمان های طبیعی را افزایش می دهد و قادر به تشخیص زایمان های طبیعی از غیر طبیعی خواهد شد.
- ✓ در طول این کارآموزی، دانشجو اداره و مراقبت از مادر و جنین را در بارداری و زایمان های غیر طبیعی فرا می گیرد.
- ✓ در طول این کارآموزی، دانشجو توانایی خود را در اداره مرحله بعد از زایمان و کنترل مادر از نظر مواردی مثل خون ریزی و افزایش می یابد.
- ✓ در طول این کارآموزی دانشجو یاد می گیرد که خوشایند سازی لیبر و زایمان را برای مادران فراهم کند.

پیامدهای یادگیری مورد انتظار (Expected Learning Outcomes):

در پایان دوره انتظار است دانشجو:

- دانش کافی در مورد روند اداره لیبر و انجام زایمان طبیعی، همچنین تشخیص زایمان غیز طبیعی و مراقبت از مادر و جنین در زایمان های غیر طبیعی را کسب کند.
- نگرشی مثبت به زایمان فیزیولوژیک و تلاش برای خوشایند سازی زایمان در او ایجاد شود.
- مهارت اداره و کنترل لیبر، زایمان طبیعی و مراقبت و توجهات بعد از زایمان را به طور کامل کسب کند. مهارت مراقبت از مادر و جنین را در زایمان های غیر طبیعی را بدست آورد.

اهم فعالیت های یاددهی-یادگیری متناظر با پیامدهای یادگیری (Must Know and Must Do):

۱. گرفتن شرح حال و ارزیابی روانی- در خانم باردار طبیعی و بدون عارضه
۲. گرفتن شرح حال و ارزیابی روانی- اجتماعی در خانم باردار مبتلا به بیماری های داخلی و جراحی
۳. اداره و کنترل لیبر (انجام معاینات، مانورهای لئوپلد، کنترل انقباضات، کنترل مانیورینگ خارجی FHR و انجام اقدامات مناسب و به موقع و کمک به تسکین درد، اداره اینداکشن یا اگمنتیشن.....) در زایمان های طبیعی و غیر طبیعی
۳. تشخیص به موقع زایمان و انجام زایمان طبیعی طبق اصول زایمان فیزیولوژیک
- ۴- رسیدگی به نوزاد بعد از زایمان با توجه به نکات صحیح آموزشی اصول تماس پوست با پوست مادر و نوزاد و شیردهی بعد از زایمان (برقراری BOUNDING و ATTACHMENT بین مادر و نوزاد)

۵. انجام صحیح زایمان جفت و معاینه ی کامل آن

۵- ترمیم اپی زیو تومی و پارگی و مراقبت های قبل، حین و بعد از ترمیم.

۶. کنترل صحیح و دقیق مرحله چهارم زایمان و دادن آموزش های لازم به مادر و ثبت دقیق گزارش آن

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

- رسیدن به مهارت اداره لیبر و انجام زایمان و نیز مراقبت های بعد از زایمان در موارد طبیعی و موارد **case** در بخش زایمان

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

- تحویل گرفتن زائو و گرفتن شرح حال و ارزیابی روانی- اجتماعی در خانم باردار مبتلا به بیماری های داخلی و جراحی (حاملگی قبلی، فعلی، سوابق طبی، جراحی و خانوادگی)

- معاینه عمومی، تشخیص پر خطر و کم خطر بودن زائو، لزوم برقراری راه وریدی و نوع سرم

- اجرای دستورات پزشک و اقدامات ضروری و اولویت بندی در انجام امور و سرعت عمل

- انجام صحیح مانورهای لئوپلد و تشخیص احتمال وجود مشکل

- انجام صحیح معاینه لگن

-طراحی و اجرای مراقبتها و نیازهای زائو در مرحله اول شامل توانایی در برقراری راه وریدی، بررسی مثانه مادر و نحوه تخلیه آن، اتخاذ **Position** مناسب برای مادر (توانایی بررسی راه رفتن و ...)، **NPO** بودن یا تغذیه مناسب، پاکیزگی محیط و ایجاد وضعیت بهداشتی مناسب برای زائو، بررسی انجام آزمایشات لازم (گرفتن نمونه خون و ادرار)، بررسی نیاز به استفاده از داروها جهت تسریع و تسهیل زایمان و کمک به کاهش درد زایمان و اجرای صحیح آنها با توجه به فاز زایمانی

- ارزیابی جنین (کنترل **FHR** / تشخیص اختلالات آن و انجام اقدام مناسب در مواقع زجر جنینی)

- ارزیابی انقباضات (نحوه کنترل، تشخیص متناسب بودن آن با فاز زایمان، تشخیص اختلال انقباضی و اقدام مناسب در دیستوشی های انقباضی)

- نیاز به استفاده و اجرای سایر روشهای کمک کننده به کاهش درد زایمان (همکاری مشوقانه، ماساژ، آرامسازی و سایکوپروفیلاکسی، تمرینات تنفسی، پوزیشن های آلترناتیو، داروها و...)

- آموزش به زائو و برقراری ارتباط کلامی

- ارزیابی پیشرفت زایمان با بررسی توالی معاینات لگنی، تشخیص نیاز به آمنیوتومی و تسریع با اکسی توسین و....

- تشخیص موارد غیر طبیعی و **Management** خاص آن

- ایندکشن (بررسی ایندکشن، مهارت در تنظیم و کنترل قطرات با توجه به دستور پزشک یا میزان مجاز براساس شرایط زائو و منابع علمی و اقدام مناسب در صورت وجود درد مناسب و یا اختلال در روند کار)
- مهارت در انجام آمنیوتومی و اجرای اقدامات مناسب پس از ROM و یا پارگی خودبخود پرده ها
- بررسی زمان آماده کردن زائو برای زایمان
- طراحی و اجرای مراقبتها و نیازهای زائو در مرحله دوم
- توانایی در برقراری ارتباط با عامل کمکی و دادن دستورات لازم به وی
- نحوه کنترل پرنیه و کمک به خروج سر، - انجام چرخشهای لازم، نحوه خروج شانه ها، نحوه خروج نوزاد و قرار دادن نوزاد روی بدن مادر
- طراحی و اجرای مراقبتهای لازم برای نوزاد
- توجه به آمادگی شرایط محیطی و ابزاری جهت مراقبت از نوزاد
- خشک کردن نوزاد، تعویض شان خیس و یوار کردن در صورت نیاز
- توجه به تغییرات فاز انتقال در نوزاد (سیستم تنفسی، بررسی رنگ پوست، اقدامات لازم جهت کاهش استرس سرما، اکسیژن تراپی و در نهایت کمک به **stable** شدن شرایط نوزاد)
- تعیین آپگار در دقیقه اول و پنجم، تشخیص نیاز به احیا
- توجه به مادر و برقراری ارتباط با وی (بررسی علائم جدا شدن جفت و توجه به خونریزی مادر)
- معاینه سطحی نوزاد
- اجرای طرح **eyes to eye.skin to skin.rooming in**
- نحوه انتقال نوزاد از اتاق زایمان برای وزن گیری
- طراحی و اجرای مراقبتهای مرحله ۳ زایمان
- نمونه گیری خون از بند ناف در صورت نیاز
- تکنیک مناسب برای خروج جفت و پرده ها
- معاینه سطحی جفت
- دستور اولین خط کنترل علائم حیاتی و شرایط زائو در مرحله ۴ به کمک عامل کمکی

- تشخیص موارد غیر طبیعی مرحله ۳ و اقدام مناسب جهت برطرف کردن آن (تاخیر در کنده شدن جفت، خونریزی و ...)
 - ماساژ رحم و شستشوی بعد از زایمان
 - تعویض شان و کنترل پرینه از نظر پارگی و ایجاد راحتی برای مادر
 - ترمیم قسمت های مختلف اپی
 - رعایت استریلیتی در تمام مراحل زایمان
- شروش های یاددهی - یادگیری از نظر رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- سایر موارد نام ببرید:

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و...)
- ایفای نقش
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)
- سایر موارد نام ببرید:

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود.
لطفا نام ببرید

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

وظایف و مسوولیت های کارآموزان / کارورزان در دوره های بالینی

- شرکت در راند بخش که توسط اساتید متخصصین زنان و رزیدنت ها اجرا می شود.
- انجام management مراحل اول تا چهارم لیبر
- بالا بردن دانش نظری با توجه به تکالیفی که استاد برای دانشجویان مشخص می کند.
- کاهش و در نهایت حذف نقاط حذف مهارت های بالینی با کمک استاد و تلاش دانشجوی
- برقراری ارتباط موثر با مادر، همکلاسی ها، استاد و سایر افراد ی که در بلوک زایمان فعالیت دارند.
- حضور در بخش با پوشش استاندارد ی که دانشگاه مشخص کرده است.

روش ارزیابی کارآموزان / کارورزان:

- ذکر نوع ارزیابی: ارزیابی تکوینی در کل دوره انجام می شود. یک ارزیابی تراکمی به شکل نظری نیز در پایان دوره انجام خواهد شد.

▪ سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی کارآموز / کارورز

ارزیابی تکوینی: ۷۵٪ نمره

ارزیابی پایانی: ۲۵٪ نمره

روش ارزیابی کارآموز / کارورز

۱. شیوه ارزشیابی در موضوعات نظری به صورت کتبی و با توجه به ماهیت کارورزی در عرصه، تشریحی است. که همان ارزیابی پایانی در نظر گرفته شده است.

۲. ارزشیابی در محیط کار بر اساس Global rating form می باشد.

منابع:

- ۱- بارداری و زایمان ویلیامز.
- ۲- درسنامه مامایی مایلز.
- ۳- مامایی وارنی. نویسنده: هلن وارنی، جان ام کریبز، کارولین ججر.
- ۴- مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران - وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران
- ۵- راهنمای کشوری انجام زایمان طبیعی و ارائه روش های غیر دارویی درد زایمان، وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران

۶- راهنمای کشوری ارائه خدمات مامایی و زایمان، بیمارستان های دوستدار مادر- وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران

7. High Risk Pregnancy: Management Options.

8. Maternity Nursing books

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه عرب ایبران

برنامه زمان بندی هفتگی دوره کارآموزی / کارورزی:

جدول زیر به دقت و طبق برنامه کلی دوره یا تفکیک هر یک از مدرسین می تواند تکمیل گردد. (در صورت نیاز تعداد ردیف ها و ستون ها افزایش یابد). یک روز در هفته فقط دوشنبه ها

روزهای هفته	شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه شنبه	چهارشنبه	پنج شنبه	فعالیت های یادگیری
تکالیف و وظایف کارآموز/کارورز			انجام فعالیت برای Management مراحل اول تا چهارم لیبر				
مسئول آموزش فعالیت			خانم حسن پور و سایر همکاران				
زمان انجام فعالیت (تاریخ و ساعت)			۶:۳۰-۷:۳۰				
امکانات آموزشی مورد نیاز			در بلوک زایمان فراهم است. در صورت امکان زایمان و اپی				
محل انجام فعالیت			بلوک زایمان				

نکته: فعالیت های یادگیری مانند راند بالینی، آموزش درمانگاهی، گزارش صبحگاهی، ارائه مورد بیماری (CPC) و سایر موارد می باشند.

نکات کاربردی طرح دوره های بالینی ویژه کارآموزی/کارورزی

پیامدهای یادگیری

پیامدهای یادگیری، ترکیبی از دانش، نگرش، مهارت ها و به طور کلی ویژگی هایی هستند که میخواهیم دانشجویان ما در انتهای دوره داشته باشند. در واقع به لحاظ ساختاری، پیامدهای یادگیری جملاتی هستند که توصیف می کنند در انتهای دوره چه انتظاری از دانشجو داریم و به عبارت دیگر دانشجو در انتهای دوره چه چیزی را باید بداند، درک کند و قادر به انجام آن باشد. برای مثال دانشجوی دکترای تخصصی ... در پایان دوره ... باید بتواند ضمن آگاهی بر ضوابط پژوهش اخلاقی، اصول مرتبط را در استفاده از منابع اطلاعاتی منتشر شده، منتشر نشده و الکترونیکی به کار بندد.

فعالیت های یاددهی - یادگیری

منظور از فعالیت های یاددهی، مجموعه فعالیت هایی است که استادان و دستیاران ارشد در هنگام ایفای نقش استادی، به منظور آموزش بهینه کارآموزان/ کارورزان بر عهده دارند. در این میان، استفاده از راهبردهای یاددهی - یادگیری متمرکز بر روش های فعال و تعاملی، موجب تقویت انگیزه و محوریت یادگیرندگان خواهد شد. نظیر بحث در گروه های کوچک، آموزش مبتنی بر مسأله، آموزش مبتنی بر تیم و روش های خودآموزی و آموزش الکترونیکی.

و منظور از فعالیت های یادگیری، مجموعه فعالیت هایی است که کارآموزان/ کارورزان به منظور ارتقای دانش و مهارت در هر یک از چرخش ها، موظف به انجام آنها هستند.

به عنوان مثال: شرکت فعال در راند^۱، گراند راند^۲ و ژورنال کلاب^۳، ارائه کنفرانس های آموزشی^۴ و سایر موارد

روش های ارزیابی کارآموزان/ کارورزان

ارزیابی کارآموزان/ کارورزان به صورت تکوینی (در طول دوره آموزشی و با هدف ارائه بازخورد و اصلاح عملکرد فراگیر و یا با اختصاص سهمی از نمره نهایی به آن، تأثیرگذار در ارزیابی پایانی دانشجو) و پایانی (در پایان دوره آموزشی به منظور تصمیم گیری و قضاوت در خصوص میزان یادگیری فراگیر) و با بهره مندی از انواع روش های ارزیابی صورت می پذیرد:

- ارزیابی دانش نظری با استفاده از انواع آزمون های کتبی اعم از تشریحی، صحیح و غلط، چند گزینه ای، جور کردنی، استدلال محور و ... انجام می گردد.

1. Round
2. Grand Round
3. Journal Club
4. Didactic Conferences

- ارزیابی عملکردی^۱ در محیط های شبیه سازی شده برای مثال با استفاده از آزمون بالینی ساختارمند عینی (OSCE)^۲ به عنوان یکی از مصادیق بارز آزمون های ویژه ارزیابی عملکرد می باشد.

نکته: بر طبق برنامه آموزشی دوره های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه ریزی دوره پزشکی عمومی، سهم ارزیابی نظری در دوره کارآموزی نباید بیش از ۵۹ درصد نمره نهایی ارزیابی کارآموزان بوده و در دوره کارورزی نباید بیش از ۲۵ درصد نمره نهایی ارزیابی را به خود اختصاص دهد.

- ارزیابی در محیط کار^۳ شامل فعالیت هایی است که کارآموزان/ کارورزان به طور مستقل و یا با راهنمایی استاد در محیط های کار واقعی انجام می دهند. نظیر انجام پروسیجرهای مختلف و با استفاده از انواع روش های ارزشیابی در محیط کار مانند:

- ارزشیابی ۳۶۰ درجه^۴
- بررسی پورت فولیو^۵ و لاگ بوک^۶
- استفاده از Global rating form، DOPS، Mini-CEX و سایر موارد با هدف ارزیابی در طول دوره (ارزیابی تکوینی)

Global rating form: این روش در پایان هر چرخش بالینی، توسط عضو هیأت علمی مربوط، در خصوص ابعاد مختلف توانمندی های مورد انتظار دانشجو به صورت کلی، انجام می شود و برطبق برنامه های آموزشی مصوب دوره پزشکی عمومی، در دوره کارآموزی، سهم اختصاص یافته به این روش ارزیابی، حداکثر ۵۰٪ ارزیابی نهایی کارآموز و در دوره کارورزی، حداقل ۴۰٪ و حداکثر ۷۵٪ ارزیابی نهایی کارورز می باشد. این شکل از ارزیابی نیاز به مجموعه روشنی از شاخص های عملکردی دارد که با توجه به ارتباطی که با توانمندی های مورد انتظار برای فراگیران دارند، از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشند. در این روش، عملکرد فراگیر با استفاده از یک مقیاس درجه بندی، در هر یک از حوزه های توانمندی، مورد ارزیابی قرار گرفته و به او امتیاز داده می شود.

Direct Observation Procedural of Skill: مشاهده مستقیم مهارتهای بالینی به عنوان روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می انجامد.

- 1-Performance Based Assessment
2. Objective Structured Clinical Examination (OSCE)
3. Work place Based Assessment
4. Multi Source Feedback (MSF)
5. Portfolio
6. Logbook

Mini Clinical Evaluation Exercise : در این نوع آزمون، یکی از اعضای هیأت علمی، عملکرد فراگیر را در مواجهه با بیمار مشاهده می کند و سپس با استفاده از مقیاس درجه بندی به هرکدام از توانمندی های فراگیر، در فرمی که به همین منظور تهیه شده است، نمره می دهد. در این نوع آزمون انتظار می رود عملکرد فراگیر در طول ترم در چند مواجهه و با استفاده از ارزیابان متفاوت، ارزیابی گردد.

دانشگاه شیراز
پژوهشگاه آموزشی
دانشگاه علوم پزشکی
شیراز